

juni
2014

DE ROSDOEK

150

**Een Eerselse storm
als oefening**
Harrie Grielen

**Enkele nota's rond mijn
Duizelse grootvader
Jan Bierens (1872-1958)**
Jan Bierens

**Waarnemingen van
een grafdelver**
Christ Thijssen

**De Witheren van
Postel in Eersel (1)**
Kees Cornelissen

Van de Boekenplank
Kees Cornelissen

**DE ROSDOEK is een uitgave van Heemkundige
Studiekring "De Acht Zaligheden"**

ISSN 1384-086X

HUISHOUDELIJKE **HULP & CO**

PARTICULIERE DIENSTVERLENING

€ 14,95
per uur

Kunt u in huis wel een paar extra handen gebruiken? Kies dan voor een hulp van Huishoudelijke Hulp & Co.

Aanmelden en/of informatie

website www.huishoudelijkehulpenco.nl

E-mail info@huishoudelijkehulpenco.nl

Telefoon (0497) 33 19 84

Combinatiebouw
voor industriële
elektrotechniek b.v.

Kuiper 8

5521 DH Eersel

Telefoon: 0497-530530

Telefax: 0497-518102

E-mail: info@combinatiebouw.nl

Internet: www.combinatiebouw.nl

Onderscheiden

De Redactie 4

Een Eerselse storm als oefening

Harrie Grielen 5

Enkele nota's rond mijn Duizelse grootvader Jan Bierens

Jan Bierens..... 9

En...Het huis van z'n voorouders staat er nog

Harrie Grielen 18

Waarnemingen van een grafdelver

Christ Thijssen 21

De Witheren van Postel in Eersel (1)

Kees Cornelissen 24

Van de Boekenplank

Kees Cornelissen 28

COLOFON

DE ROSDOEK is een uitgave van Heemkundige Studiekring "De Acht Zaligheden".
Verschijnt 4 x per jaar. Volgende nummer in september 2014.

Redactie:

K. Cornelissen, Eersel, 0497 - 512208
P. Frints, Eersel, 0497 - 512197
H. Grielen, Eersel, 0497 - 512897
E-mailadres redactie: h.grielen@upcmail.nl

Secretariaat:

E. Lavrijsen, Bogerd 70, 5521 ML Eersel, 0497 - 843909
E-mail: evert.lavrijsen@gmail.com

Website: www.hskdeachtzaligheden.nl

Heemkamer:

Gevestigd in Streekmuseum De Acht Zaligheden, Kapelweg 2, 5521 JJ Eersel

Contributie:

€ 25,00 per jaar (€ 14,00 per jaar voor medelid op hetzelfde adres)

Giften:

De Studiekring is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Bankrekening: ABNAMRO 62.47.42.407 t.n.v. De Acht Zaligheden te Eersel
IBAN: NL83ABNA0624742407

ONDERSCHIEDEN

Frans Teunis, voorzitter van onze Heemkundige Studiekring De Acht Zaligheden, heeft op vrijdag 25 april j.l. uit handen van burgemeester A. Thijs-Rademakers de Koninklijke onderscheiding lid van de Orde van Oranje Nassau ontvangen. Van de vele activiteiten van Frans die zij opnoemde, kennen wij allen zijn werk voor de eigen kring dat onvoorstelbaar meer is dan van een voorzitter verwacht mag worden. Hij zorgt voor de lijn, voor de activiteiten en de lezingen, voor de contacten met nabije kringen, met het bestuur van Brabants Heem en ook het zgn. Werkkamp; met de gemeente Eersel voor zover het de monumentenzorg en ander erfgoed betreft. Bovendien beklimt hij in de kerk geregeld het orgel bij repetities en erediensten, leeft hij voor Con Amore et Anima en heeft hij tevens de zorg voor de financiële kant van de Mariakapel op onze Markt.

Frans, de Koninklijke Onderscheiding is je van harte gegund, omdat jij deze al jaren verdiend hebt. Geniet er dan ook nog vele jaren van.

De Redactie

EEN EERSELSE STORM ALS OEFENING

Het is maar een klein boekje (25 blz., A5), met liefst drie auteurs. Twee ervan zijn (of waren) student. Zij deden aan de Universiteit van Tilburg onder begeleiding van hun hoogleraar een studie-onderzoek voor het keuzevak Oudvaderlands recht.

De protestantse gemeente Eersel-Hoogeloon herdacht in 2013 haar 200-jarig bestaan. In dit kader was er een tentoonstelling in museum De Acht Zaligheden en zocht men daarnaast iets bijzonders. Dat werd: Storm over Eersel in 1708 - Wie betaalt de schade van de kerk?¹ Omdat "Storm" maar in kleine kring is verspreid, volgt hier een beknopte samenvatting.

Inleiding

De huidige parochiekerk is voor het eerst vermeld in een document uit 1308. Korte tijd later, in 1340, blijkt deze al te zijn toegewijd aan Willibrordus. Eeuwen daarvoor heeft deze prediker al bezittingen in onze streek geschonken gekregen, w.o. Eersel (ca.712). De abten van Echternach krijgen hierbij ook het begeving- of patronaatrecht. Dat wil zeggen dat zij de pastoor benoemen.

In 1648 bij de Vrede van Munster verandert de situatie geheel: de katholieken worden voortaan "gedoogd" en moeten hun kerken afstaan aan de protestanten. Die zijn in aantal zo gering – In Eersel nauwelijks meer dan 30 leden – dat regelmatig onderhoud er niet van komt, laat staan dat men financieel een onverwachte gebeurtenis aan kan. Die komt natuurlijk toch. In de nacht van 7-8 augustus 1708 is er een zware storm, de toren valt op het dak van de kerk en veroorzaakt aanzienlijke schade. Niet anders dan nu was ook toen de vraag: wie gaat het herstel betalen?

Er zijn drie mogelijkheden: de schepenen van Eersel (in feite dus de bevolking), de abt van Echternach of een elk voor een deel. Van de kleine protestantse gemeenschap is geen bijdrage te verwachten. Maar ook schepenen en abt beweren beide dat de ander – liefst helemaal of toch zeker voor een deel – het herstel van de schade op zich moet nemen.

¹ Jacobs, BCM JTA Tessers en RL Franken, Storm over Eersel in 1708; Wie betaalt de schade van de kerk? Z.pl. [Tilburg], 2012. Universiteit van Tilburg.

Een ingewikkelde kwestie

Nog maar net iets meer dan een halve eeuw daarvoor was dat misschien nog een zaak van twee partijen geweest, maar na de vrede is alles anders geworden. Het noordelijk deel van het oude hertogdom Brabant is definitief toebedeeld aan de Republiek. In Brussel zetelen niet langer de hoogste bestuursorganen van ons gebied. Het is Den Haag met zijn Staten Generaal en Raad van State die het voor het zeggen heeft. Van de zelfstandigheid die de dorpen van het hertogdom ooit hadden, is maar weinig over. De Raad van State controleert de dorpsrekeningen streng en veel speelruimte is er niet.

Bovendien is de schuldenlast in nagenoeg alle dorpen van de Kempen en de Meierij enorm. Een financiële situatie die haast niet anders dan rampzalig kan zijn na de jarenlange strijd in juist dit gebied. Al in 1695 is er een plakkaat dat bepaalt dat dorpsbesturen geen leningen meer mogen aangaan zonder uitdrukkelijke toestemming van de Staten Generaal. Dit op straffe van persoonlijke aansprakelijkheid voor de schuld. Niettemin bedraagt die voor Eersel in 1727-28 ruim 55.000 gulden. Die zal 10 tot 15 jaar daarvoor niet veel minder zijn geweest.

Ook de bestuurlijk-juridische kant is ingewikkeld. De afzwering van Philips II van Spanje door de opstandige gewesten, gevolgd door uiteindelijk de val van Den Bosch in 1629, heeft lange tijd tot een soort vacuüm geleid. De Vrede van Munster maakt daar wel een einde aan, maar duidelijker wordt het daarmee niet altijd. Met name de kwestie van de vele vroegere geestelijke eigendommen in het nieuwe gebied van de Republiek - eenvoudigweg zonder vergoeding in beslag genomen! - zorgt voor veel onrust. In Eersel staan dan ook niet alleen abt en schepenen tegenover elkaar met direct daaromheen de Staten Generaal en de Raad van State, maar indirect spelen ook de Generaliteitsrekenkamer, de Rentmeester-Generaal der Domeinen en de Leen- en Tolkamer met elk hun eigen rol. Inderdaad: geen eenvoudige situatie.

Er moet wel iets gebeuren!

Verantwoordelijk voor het beheer van de geestelijke goederen in ons generaliteitsgebied is rentmeester Vegelin van Claerbergen. Met goedkeuring van de Raad van State mag hij de aanbesteding doen van de reparatie van de toren, resp. van de kerk. Ruim drie jaar na de ramp, in augustus 1711, meldt hij dat de herstelkosten

zijn begroot op fl. 2.615,=, maar dat Dirk Eijmberts het karwei wil klaren voor de somma van 2.550 gulden.

Nog eens twee jaar later, in september 1713, begint de abt van Echternach een procedure tegen de schepenen van Eersel. Hij heeft er genoeg van dat daar wordt gezegd, dat *hij* moet betalen en voelt zich in zijn eer en goede naam aangetast. Als de Eerselse bestuurders menen dat hij voor de kosten van reparatie moet opdraaien, dan moeten ze hem maar voor het gerecht dagen. En dat binnen zes weken. Doen ze dat niet, of wordt de vordering afgewezen, dan is daarmee de naam van de abt gezuiverd.

Een duidelijke zaak zou je zeggen. In november 1713 komt de zaak voor het eerst op de rol, maar daarna begint langdurig juridisch geschuif en getouwtrek. Niets nieuws onder de zon!

Intussen is er ook beweging op bestuurlijk gebied. In 1715 is de kerk nog steeds niet geheel hersteld en krijgen de schepenen van Eersel opdracht om een en ander nu vlot af te werken.

Op hun beurt reageren die in de zomer van 1716 weer met een rekest waarin ze vragen om de reparatiekosten ter grootte van fl. 1.200,= te mogen "negotiëren" of lenen. Dat mogen ze; tegen 4%. Wat opvalt, is dat het nu gaat om plm. de helft van het aanbestedingsbedrag. Niet duidelijk is waarom dit gebeurt en ook niet wie het andere deel voldoet.

Geen slotakkoord te vinden

Eersel betaalt dus maar een deel. Wie de rest? Er zijn verschillende mogelijkheden, maar over geen enkele bestaat zekerheid. Allereerst is er onduidelijkheid over wat er nu precies is gebeurd: reparatie of wederopbouw? Beide termen komen voor.

Betaalde de abt de herstelkosten van het koor en Eersel de rest? Is de schade aan de toren slechts ten dele weer in orde gebracht? Heeft de dorpsgemeenschap wellicht de fl. 1.200,= zelf opgebracht? Het kan, maar is niet zo waarschijnlijk. In het Brabantse land hebben meer vergelijkbare zaken gespeeld. Daarbij werd in veel gevallen de schade "gedeeld". Meer voor de hand ligt dus een uiteindelijke schikking waarbij elk een deel heeft genomen en is overgegaan tot de besognes van alledag. Die waren er genoeg.

Bij inleveren van
deze bon krijgt u
een Kerastase
ritueel t.w.v.
€15.00 voor €7.00.
Heeft u vragen?
Bel ons gerust!

www.denbarbier.nl, Hint 4, 5521 AH Eersel, 0497-514026

Ad Kokx n.o.f.

Witgoed

Sigarenmaker 10D
5521 DJ Eersel
Tel. (0497) 51 33 69
Fax (0497) 53 43 65
E-mail: info@adkokxwitgoed.nl
Internet: www.adkokxwitgoed.nl

reparatie en verkoop van was- en koelapparatuur

Enkele nota's rond mijn Duizelse grootvader Jan Bierens (1872-1958)

De schrijver van deze nota's is Jan Bierens uit Kinrooi (B), zoon van Hendrik en kleinzoon van Jan Bierens uit de titel.

'Uit verhalen door mijn vader verteld en aangevuld door neven en nichten Cox, stel ik deze nota's rond mijn grootvader samen. Maar laat me hem eerst situeren in de tijd en vertrekken van Willem Bierens, de opa van grootvader'.

Enkele voorouders

Wilhelmus Joannes Cornelis Bierens (Eersel 3-10-1784 en +Eersel 20-02-1833) huwde op 5 februari 1815 te Westerhoven met **Anna Kwinten** (Westerhoven 16-02-1779 en +Eersel 12-07-1848). Ze kregen drie zonen waarvan de tweede de naam Henricus meekreeg.

Henricus is geboren te Eersel op 14 november 1817 Hij overleed aldaar op 4 januari 1888. Hij zou gewoond hebben in een boerderij langs de Markt van Eersel. Hij was landbouwer en werd wethouder. Op 26 februari 1848 trad hij in de echt met Anna Elisabeth **Schellens** (Eersel 16-06-1822 en +Eersel 27-12-1849). Hun twee kinderen stierven vroegtijdig en Anna Schellens zelf overleed drie weken na de geboorte van het tweede kind. Henricus liet het daarbij niet zitten en hertrouwde te Eersel op 24 april 1852 met Anna Catharina **Rombouts** (Eersel 15-12-1826 en +Eersel 20-10-1882). Dit echtpaar had meer geluk en kreeg acht kinderen. Het voorlaatste kind was mijn grootvader.

Het gezin Henricus Bierens-Anna Catharina Rombouts

De kinderen in dit gezin waren: **Anna Elisabeth** (1853-1915), ongehuwd, **Willem** (1855-1919), eveneens ongehuwd, **Anna** (1857-1933), gehuwd met Johannes Eliens, **Adrianus** (1860-1913), gehuwd met Flordina Verstappen, **Jacobus** (1864-1935) die in de echt trad met Anna Hendriks, **Peter** (1867-1935) getrouwd met Christina Verstappen, mijn grootvader **Jan** Hendrik Bierens (Eersel 08 maart 1872 en overleden te Bladel 23 juli 1958) en tenslotte zijn jongere zuster **Hendrika** (1874-1947) die Hendrik Verstappen als echtgenote ontdekte. We bemerken dat

de familie Bierens blijkbaar een bijzondere affiniteit had met de familie Verstappen.

De jonge Jan Bierens

Toen zijn ouders in 1874 weer een kleine verwachting hield men de andere kinderen op veilige afstand. Ze werden naar de burens of naar familie gestuurd. De nieuwe gezinsaanwinst, het meisje Hendrika, werd warm in een kist-kribje gelegd. Toen pas mochten de andere kinderen een blik op hun nieuwe zusje komen werpen. Ook de jonge Jan. Om zijn aandacht te lokken vertelde men hem dat ze een vogeltje hadden gevangen. Waar, riep Jan? Hier in het kistje zit het? Laat eens kijken, zei Jan. Jan ging op de toppen van zijn tenen staan en boog zich over het kistje. Teleurstelling daalde over zijn trekken en hij reageerde met: *Och, is het dèt moar, laot die mer torren* (vliegen)!

Grootvader hield van de natuur. Hij deed niets liever dan door hei, bos, brem en struiken dwalen. Daar ging zijn aandacht naar alles wat er leefde aan gevogelte, naar wat zich over de grond bewoog of in de bomen. Denk maar aan eekhoorns. Zo mogelijk stropste hij hier of daar een konijn of een haas. Ook vogels ving hij met net of strik. Vlug al mocht zijn enige zoon, de kleine Harrie, met hem optrekken. Die zal in zijn weetgierigheid zeker de nodige vragen gesteld hebben over plant, vogel en dier. Later zou ook Harrie de natuur als hoofdterrein van zijn hobby's bewaren.

De goeheartige en goedgeleimde Jan ontwikkelde zich tot een typische en populaire figuur in het Duizelse en Eersels dorpsleven. Door vrienden en kennissen werd hij *Jan Bierings* genoemd. Hij was aangenaam in de omgang en schalks van humeur. Ook had hij als sportieve jongere de naam bij de rapste lopers van het dorp te zijn. Hij won menige dorpswedstrijd. Die goede fysische conditie uitte zich ook op devotieeel gebied. Te voet trok hij vanuit Duizel naar het Belgische bedevaartsoord Scherpenheuvel of naar O. L. Vrouw in 't Zand, te Roermond.

Het gezin Jan Bierens-Paulina Kwinten

Op 11 februari 1899 trad Jan in het huwelijk met zijn dorpsgenote Paulina Kwinten (Eersel 24-08-1872 en + 18-01-1906), een verre verwante van zijn grootmoeder langs vaders zijde. Vreemd genoeg kreeg ook dit echtpaar slechts drie kinderen.

Kort na zijn huwelijk, waarschijnlijk in 1901, verhuisde hij naar het vlakbij gelegen Duizel. Daar ging hij een bescheiden langgevelboerderij uitbaten op "De Hoek". Die lag op de rand van de Duizelse dorpskern. Het bovendeel van het dak was gedekt met stro. Achter het huis begon een weelde, tenminste voor natuurvrienden, aan struiken, velden, heidevlakten, sloten en vennen.

Boerderij aan "De Hoek" in Duizel

Zijn liefste broer Kobus zou een boerderij betrekken op "Hoef". Het gezin kreeg drie kinderen. Het eerste was Hendrikus (*Harrie*) Wilhelmus Bierens (19 december 1899 en kort na een ongeluk overleden op 01 december 1965). Hij werd de vader van de schrijver van dit artikel. Het tweede kind, Wilhelmus Hendrikus (1902-1902) leefde maar amper twee weken. Het derde kind was Catharina (Trien) (30-04-1903 en + 27-03-1976). Toen, in 1906, stierf Paulina Kwinten. Ze stond te vroeg op, waarschijnlijk na een miskraam, om in de winterse kou water te putten en om bieten schoon te maken bij de kuil. Ze kreeg kraamkoorts en overleed. Ze was maar amper 33 jaar oud.

De weduwnaar

Vanaf 1906 stond grootvader Jan er alleen voor. Was het zijn rustige aard die hem hielp om zich door alle problemen heen te slaan? In elk geval, zijn kinderen moesten gevoed en opgevoed worden en het boerderijleven moest doorgaan! Hij leerde huishoudelijke taken zoals koken, breien, kousen stoppen...

Het boerderijleven lag grootvader aan het hart en hij bleef zelfs op hoge ouderdom zoveel mogelijk actief. Hij entte zelf zijn bomen. Hij kende de knepen van de kleinveeteelt. Wie achter de oude boerderij omliep, trof hem regelmatig aan als hij doende was bij zijn bijenkorven, de fruitbomen of in de kippenren.

Later, toen zijn dochter Trien gehuwd was met Neel Cox, heerste er een soort vriendschappelijke rivaliteit tussen Jan en zijn schoonzoon Neel. Grootvader ging tussendoor voor zijn kippen stiekem voer putten uit de voederkist van het vee. Neel compenseerde dit tersluiks door het nodige aantal eieren uit de nesten te doen verdwijnen.

Grootvader was een vroom man. Hij ging dagelijks naar de mis van 7.30 u., vaak met een van de kleinkinderen Cox achter op de fiets. Die kleinkinderen bewaren de fijnste jeugdherinnering in verband met grootvader. Hij woonde in een paar kamers die in het verlengde van de oude hoeve tegen het woongedeelte waren aangebouwd. Daar gingen ze dan regelmatig eten en lekker nog wel. Grootvader had zich gedurende zijn jarenlange weduwnaarschap ontwikkeld tot een goede kok die heerlijke dingen op tafel kon toveren. Het was dan ook hun grootste vreugd als ze bij hem aan zijn dis mochten aanschuiven. Vermoedelijk ieder op zijn toer.

De populaire goedgeluimde man

Mogelijk was het de pijp die hij meestal stevig in zijn mond hield, die de indruk van een zacht geaarde man versterkte. Inderdaad, grootvader rookte zowat constant de pijp. Zijn jaszakken puilden uit door de reservepijpen en de tabak die erin bewaard werden. Soms kwam die pijp goed uit als hij honing uit de bijenkorven haalde.

Nu en dan gunde hij zich een sigaar die hij heel zuinig zo ver mogelijk oprookte. Het stompje dat nog overschoot diende verschillende dagen als pruim. Als die uitgewerkt leek, werd de prop op de kachel gedroogd en kwam in de pijp terecht. Wie dan in de buurt zat rook van alles, behalve heerlijk geurende tabak.

Alles bij elkaar een teken van uiterste soberheid en spaarzaamheid.

Soms had grootvader Jan een uitzonderlijk goede bui en dan vertelde hij verhaaltjes of zong hij liedjes zoals 't *Haonendeurke*¹.

*1 En nèven 'n haonendeurke kwaom ik gegaon.
Diejen haon die gaof toen zènne kam.
Toen haoi ik 'nen haonekam.
En'nen haonenkam.*

*Refr. : Vogelèrkes henneke, hoe rijk ben ik.
Vogelèrkes henneke, hoe rijk ben ik.*

*2 èn nèven 'n hennedeurke kwaom ik gegaon
èn die hen die gaof toen heure pik
toen haoi ik 'nen hennepik
èn n'n hennepik èn 'nen haonekam...*

*3 Èn nèven 'n ganzendeurke kwaom ik gegaon
èn die gans die gaof toen heure krans
toen haoi ik 'nen ganzekrans
èn ganzekrans èn 'nen hennepik èn 'nen haonekam...*

*4 Èn nèven 'n indendeurke kwaom ik gegaon
èn die ind die gaof toen heure kwak....*

*5 èn nèven 'n geitendeurke kwaom ik gegaon
èn die geit die gaof toen heure sik....*

*6 Èn nèven 'n ossendeurke kwaom ik gegaon
diejen os die gaof toen zènne start...*

¹Te vinden in: *Liederen en dansen uit de Kempen* door Harrie Franken, blz. 527. Stichting Brabants Heem 1978

De man die geen streken schuwde

Op tijd en stond haalde grootvader ook streken uit. Niet altijd waren anderen dan het slachtoffer maar ook soms hijzelf. Het verhaal van de **wulp** (*kölder* of *kluut*) bevestigt dit. Met zijn dorpsgenoot Pietje Kox ging het erom wie het eerste 'n nest met eieren zou vinden. Beiden waren ervaren nestzoekers. Maar ze konden er geen enkel ontdekken. Toen Jan en zijn kleinzoon Kees Cox dan weer eens met scherpe blik de hei aftastten zei grootvader Jan: *Kees, we moesten toch eens gaan schuilen, ginds onder die aflegger* (vermoedelijk laag ahangende takken die uit de stam van een afgezaagde boom opschoten). *Van daar uit kunnen we dan uitzoeken waar die kölder ergens houdt.* Zo gezegd, zo gedaan. Na wat spieden streek de vogel neer. Om de richting en plaats goed te onthouden werden enkele stokken in de grond geduwd. En jawel, ze kwamen uit bij het nest. Gespannen bogen ze zich er over heen. Wie de eerste 'n vloek gelaten heeft is niet bekend. Maar in het nest lag één ei omringt door drie aardappelen. Beschaamd dropen de twee af om ongezien weer thuis te geraken. Iets verder kwam Piet Kox, een broer van Neel Cox, nonchalant achter een struik vandaan en zei vriendelijk: *Dag Jan en Kees! Hoe is het? Ge bent al vroeg aan de nieuwe aardappelen!*

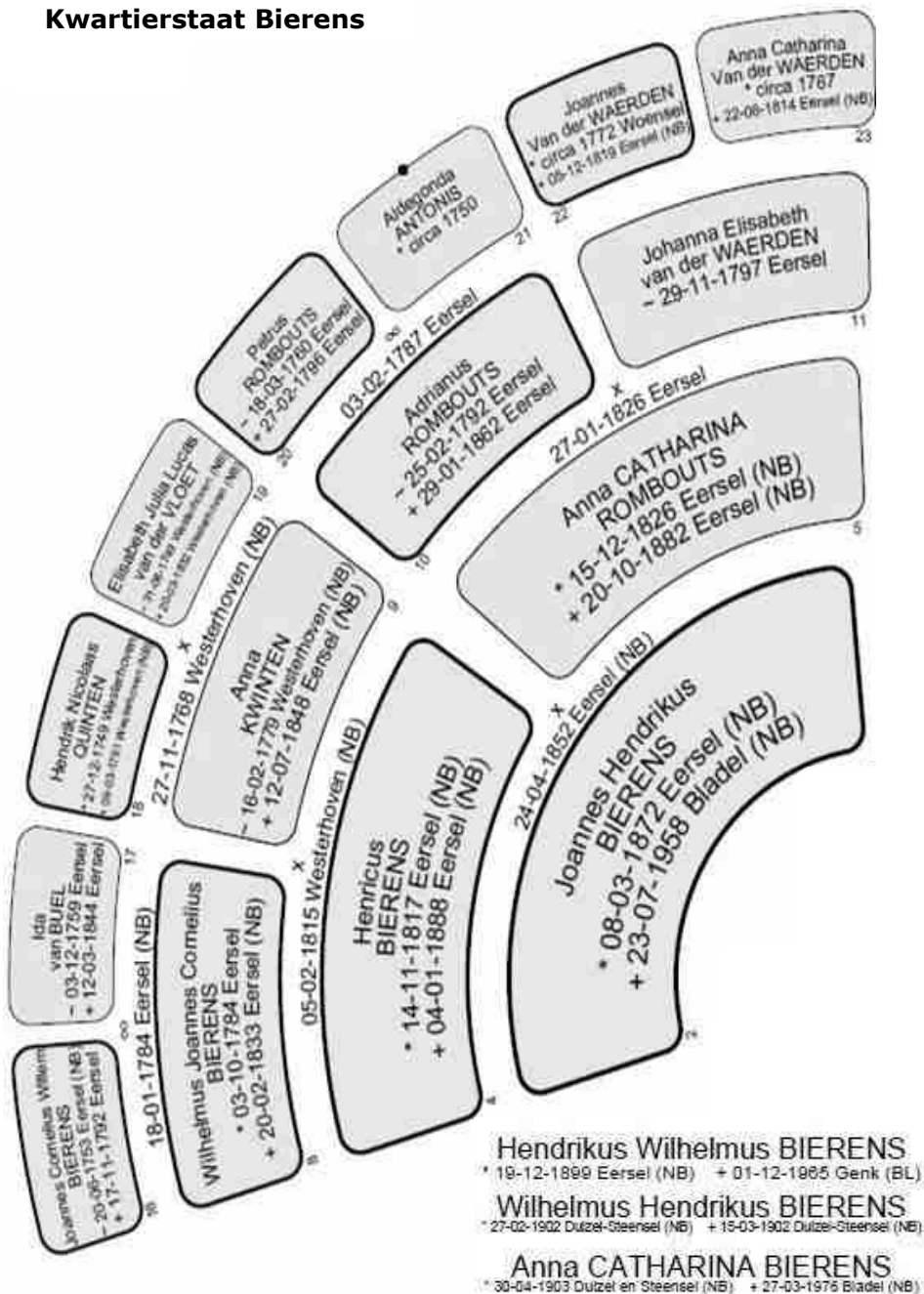

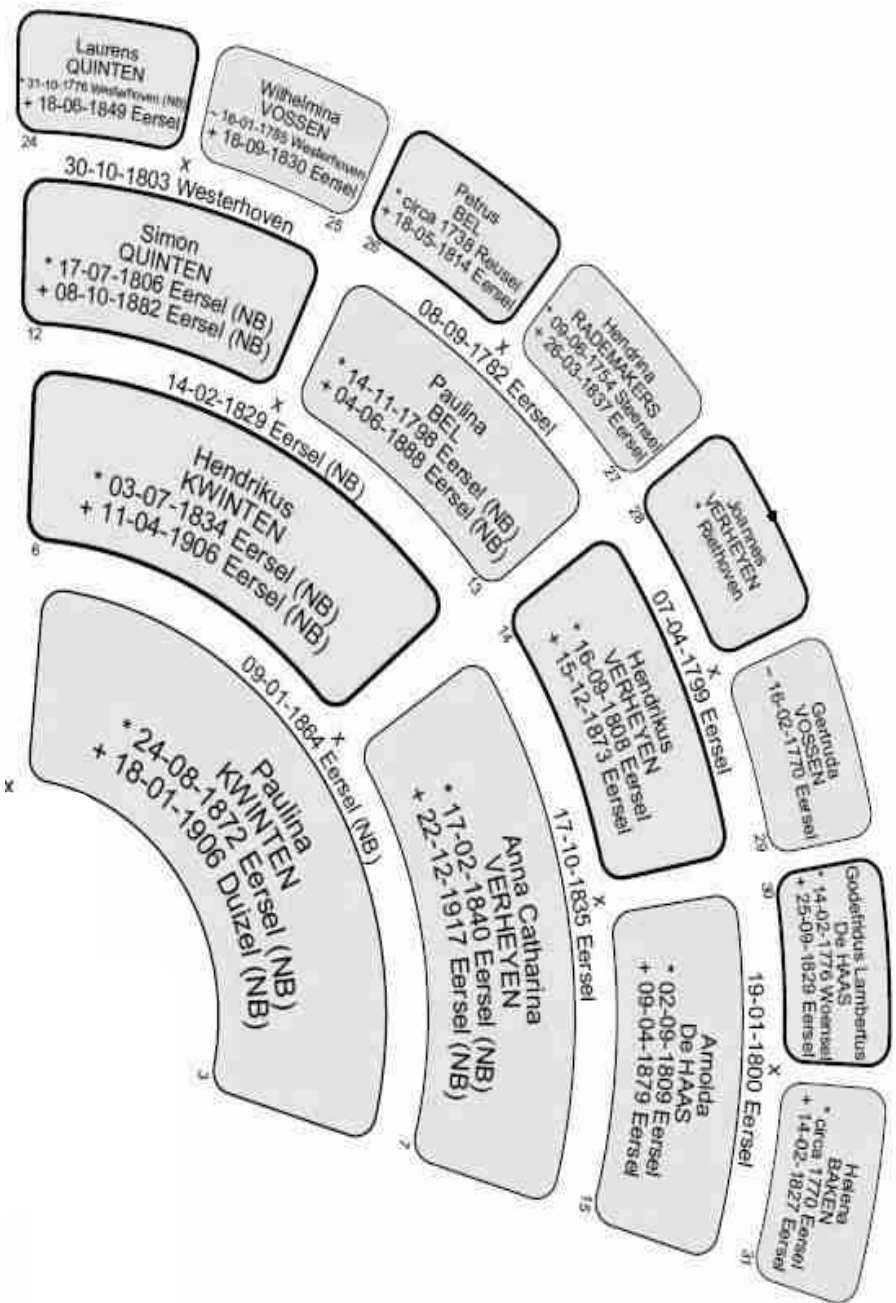
Toen Jan op leeftijd kwam maakte hij, met de pet op en lichtjes gebogen, zijn wekelijks tocht naar de markt in Eersel. Daar lag ook zijn geboortehuis. Zo was hij er een gekend figuur. Met zijn broer Koob, tevens een buur en beste vriend, trok hij elke eerste zondag van de maand naar het *Gildenhuis* op 't Hint in Eersel. Daar werkten ze het vochtgehalte in hun lichaam wat bij. Als ze later dan samen op hun damesfiets naar huis laveerden, dan mocht men Jan rustig vragen of hij goed gedronken had. *Ja, zei hij dan op zijn eigen trage manier, een klein beetje, maar Kobus heeft toch wel een emmerke op.* Sprak iemand even later Kobus aan met dezelfde vraag, die kreeg dan zowat dezelfde repliek maar het *emmerke* verhuisde dan naar Jan.

Zijn groter geworden zoon Harrie Bierens kreeg werk op de zuivelfabriek in Duizel. Door zelfstudie en vervolmaking bracht hij het tot Zuivelfabriek-directeur te Kinrooi in het Belgisch Limburg. Daar huwde hij met Leontine Rosvelds (1901-1978). Ze kregen zeven zonen waarvan de eerste twee overleden als baby. Hun derde zoon, ook Jan genoemd naar zijn grootvader, schreef deze nota's neer. De zuster van Harrie, **Trien Bierens**, huwde met **Neel Cox**. Zij bleef met Neel bij haar vader wonen. Ze kregen 13 kinderen waarvan een 13 jaar oud overleed. We zetten die kinderen even op een rij: Theo (1927-1988), Paula, Jan (1929-2003), Piet (1930-2002), Jo (1931-1945), Henk, Martien (1934-2009), Kees, Riek, Toos, Dien, Gerrit en Jo (1946-1991). In 1952 verhuisde Neel en Trien met het gezin naar hun nieuw gebouwde boerderij op *Hoef*. Grootvader is met hen meegegaan. Enkele jaren slechts want aderverkalking deed zijn geestesvermogens geleidelijk afnemen. Zo moest hij de laatste maanden van zijn leven opgenomen worden in het verzorgingshuis te Bladel. Maar hoe slecht zijn geheugen ook geworden was, Duizel vergat hij niet en bij het einde van elk bezoek kwam de vraag: *Neem met toch mee terug naar Duizel...*

Jan Bierens

Kwartierstaat Bierens

EN . . . HET HUIS VAN Z'N VOORoudERS STÁÁT ER NOG!

Wie het stuk van Jan Bierens leest, komt al in de eerste paar regels ervan deze zin tegen: "*Hij zou gewoond hebben in een boerderij langs de Markt van Eersel*". Menig lezer zal er gewoon overheen lezen, maar mij bleef de zin door het hoofd gaan en ik zal zeggen waarom.

Pentekening Ben Sebregts

Weemoed?

Mijn eerste bijdrage voor de Rosdoek schreef ik in 2001. Ze had als titel "Verrassingen van een oud huis" [Rd nr.100; dec.2001]. Die bijdrage viel in twee delen uiteen. Het eerste ging over de geschiedenis van het pand Oude Postelseweg 5, het tweede was geschreven door wijlen Herman Strijbos, architect en kenner van historische panden. Hij besprak de oude bouwkundige elementen die authentiek zouden kunnen zijn aan de boerderij: kap en details, bijv. in het metselwerk. Die boerderij had, zoals later bleek, ook een eerbiedwaardige ouderdom: 1777 en waarschijnlijk zelfs ouder, veel ouder.

Ikzelf richtte me op de mensen en hun wederwaardigheden zoals eigenaren door de tijd en activiteiten rond koop en verkoop e.d.

Bij de eigenaren die ik opspoorde aan de hand van kadastrale gegevens, is Anna Kwinten/Quinten. Ze staat genoemd als "landbouweresse", is in 1779 in Westerhoven geboren en inderdaad gehuwd met Wilhelmus Bierens, die de schrijver Jan Bierens hiervoor noemt. Ze is niet de eerste bezitter van de hoeve. Er zijn minstens drie eigenaren vóór haar. Drie zonen zijn uit hun huwelijk geboren, zegt Jan Bierens. Als zijn voorvader noemt hij Henricus, geboren te Eersel op 14 november 1817. De drie zonen heb ik niet bij naam, maar een van de andere twee moet Johannes zijn geweest, geboren te Eersel in 1816 en daar ook overleden in 1880. Deze Johannes – de ruim één jaar oudere broer van Henricus – trouwde met Anna Catharina van Breugel (1815-1882) en zette het boerenbedrijf van zijn ouders Anna Kwinten en Wilhelmus Bierens voort. Dat deed hij uiteraard vanuit en met de ouderlijke woning. Die ging daarop weer over op een dochter van deze Johannes, Wilhelmina Bierens (1848-1902). Zij trouwde met Hendrikus Verheijen (1846-1917). Hun dochter Arnoldina (1887-1978) huwde met Johannes Huijbers (1876-1936). De laatste die in dit familiehuis zijn bedrijf had, was Lambertus J. (Bert) Huijbers (1926-1997). Hij verliet het oude pand in 1972.

Het pand aan de huidige Oude Postelseweg 5 bij aanvang van restauratie in 1972

Gered van de sloop

In die beginjaren '70 was het 25m lange pand de op een na laatste boerderij in het centrum van Eersel. De situatie met ruim

5000m² grond eromheen en gelegen in de bocht van de Postelseweg, was toen nog precies zo als op de kadastrale kaart van 1832. Bijna anderhalve eeuw onveranderd dus!

Maar voor een boerenbedrijf in de kern van het dorp was eigenlijk geen plaats en ook geen toekomst meer. Slopen dan maar? Dat leek inderdaad te gaan gebeuren, tot op het laatste moment er een andere bestemming mocht komen: wonen. Na grondige verbouwing tussen 1972-74 was de oude boerderij gered. Een "beeldbepalend" element heette het toen en ook nu nog. Beeldbepalend, met name voor de historische Markt, die in de toenaderingswegen smal is om op de Markt zelf breder uit te waaieren. "Beeldbepalend" ja, maar ook al hoort het huis ongetwijfeld tot de oudste van Eersel, erkenning daarvan, bijv. als gemeentelijk monument, is er nooit gekomen.

Toch mooi dat je aan Jan Bierens uit Kinrooi nog wel kunt laten zien waar zijn betovergrootouders ooit hebben geleefd en gewerkt . . .

Harrie Grielen

CHINEES-INDISCH-RESTAURANT	
美華酒家	
	
"MEI WAH"	
5503 BK VELDHOVEN Burg. v. Hoofflaan 83-89 Tel. 040-2534732 Fax. 040-2547073	5615 AB EINDHOVEN Leenderweg 86 Tel. 040-2117557
<p>Dagelijks geopend van: 11.00-22.30 uur Exclusieve accommodatie voor Uw: partijen - familiediners - lunch of diner met zakelijke relatie - personeelsavonden - etc.</p>	

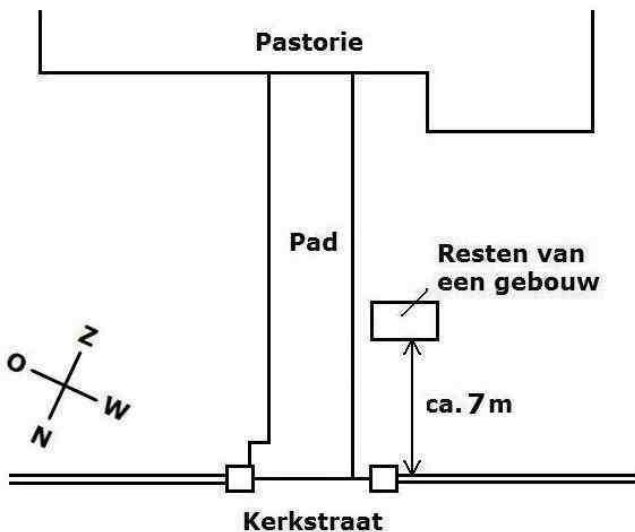
WAARNEMINGEN VAN EEN GRAFDELVER

Christ Thijssen die in de Rosdoek al eerder blijk gaf van bijzondere interesse en grote deskundigheid met betrekking tot de Eerselse parochiekerk [zie Rd 144/dec.2012], hield zich nog eens met het onderwerp bezig en sprak met een kenner.

Verslag van twee gesprekjes met Piet de Haas. Piet heeft meer dan 60 jaar gewerkt op het kerkhof in Eersel als grafdelver en rond de kerk en pastorie als tuinman.

Pastorie

Langs het tegelpad van de Kerkstraat naar de pastorie zijn door Piet resten van een gebouw aangetroffen, zowel ten oosten als ten westen van het pad. De resten ten oosten van het pad zijn door hem weggehaald. Ten westen van het pad trof hij ongeveer 2 meter van de straat en bijna aan de oppervlakte de resten van een put of een kelder aan. Het was in ieder geval te moeilijk om weg te halen. Het zou goed kunnen dat dit resten zijn van een huis (of pastorie?) dat hier voor de bouw van de huidige pastorie (uit 1904) heeft gestaan. Op de kaart van 1832 staat er op deze plaats geen gebouw, dus datgene wat er gestaan heeft is misschien van voor die tijd.

Afb. 1. vondst bij pastorie

Kerk

Ten noorden van de kerk, dus aan de kant van de Kerkstraat, zijn nog enkele graven te zien, maar ook onder het gras dicht tegen de muur van de kerk zijn nog enkele grafstenen.

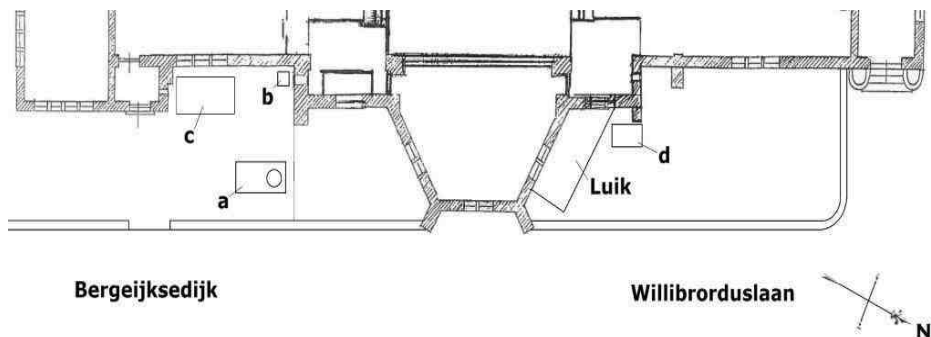
Ten zuiden van de kerk, onder het grasveldje zijn ooit mensen begraven, maar niet meer in de tijd van Piet.

Ten oosten van de kerk, dus aan de kant van de Bergeijkse dijk, heeft Piet ooit leidingen moeten aanbrengen (gas e.d.) die naar binnen de kerk lopen. Die leidingen zitten er nog. Voor de duidelijkheid, dit deel van de kerk dateert uit 1931/1932.

Tussen de deur naar de zuidelijke vleugel en de struiken naast de kapel bij het hoge priesterkoor zitten nog:

- a) een olietank, gevuld met zand, met het putdeksel nog zichtbaar;
- b) het zgn. Willibrordusputje, maar niet echt (zie beneden);
- c) stenen "rondbogen", volgens Piet misschien restant van een graf, maar volgens mij van een gebouw. Deze restanten liggen immers naast of in de nabijheid van een waterput.
- d) een stenen restant achter de Mariakapel.

Het is niet de bedoeling dat dit nu verder onderzocht wordt.

Afb. 2. waarnemingen aan oostzijde kerk

Willibrordusput

P.C. Boeren (Sint Willibrordus Apostel van Brabant, Tilburg 1939) vermeldt op blz. 29 en 42 een put in Eersel. In C.Cornelissen (red.), Jubeljaar 1981 St.Willibrorduskerk Eersel (Hapert 1981) staat op blz.26 een foto van een vondst in 1931 met het bewijs dat het geen Willibrordusputje is.

Afb. 3. Bij de vergroting van de kerk in 1931 werd deze put op het kerkhof aangetroffen; hij is niet zo oud, dat hij een Willibrordusputje kan zijn.

Prof.dr.R.R. Post (Kerkgeschiedenis van Nederland in de Middeleeuwen dl.1, Utrecht-Antwerpen 1957; blz.24 en 28-29) heeft bestreden dat St.Willibrord in Brabant echt missiewerk heeft gedaan; hij is er misschien vier keer doorheen gereisd en heeft er van vorname heren land gekregen. De Willibrordusputten zouden herinneren aan de plaats waar volgens "de plaatselijke overlevering" Willibrord mensen gedoopt zou hebben, maar veelal zal dit berusten op de bouw van Willibrorduskerken, later door de abdij van Echternach opgericht.

Christ Thijssen

DE WITHEREN VAN POSTEL IN EERSEL (1)

Tijdens de voorbereiding van de tentoonstelling "Over kasseien naar Postel en terug" die in het Streekmuseum De Acht Zaligheden in Eersel van 28 september tot 9 november 2013 gehouden werd, hebben Harrie Grielen en ik een buitengewone stut gehad aan pater Ivo Belliaert. Hij heeft ons ook gewezen op een voor de abdij belangrijk schilderij van de familie Bertrandt, dat ook relatie heeft met Eersel.

Tot 1559 werd de St.-Willibrordus-parochie van Eersel bediend door seculiere priesters van het prins-bisdom Luik. In dat jaar moest het door de oprichting van het bisdom 's-Hertogenbosch een gedeelte van zijn kerkelijk terrein afstaan. Het werd door de Reformatie een zeer roerige tijd. De katholieken hadden de hulp van de Spaansen en de reformatoren die van de geuzen en de Staatsen.

Vanaf 1629, na de verovering van 's-Hertogenbosch door het Staatse leger o.l.v. Frederik- Hendrik, werd de vervolging van de katholieken in de Meierij en de Kempen verhevigd. De priesters van het bisdom moesten het veld ruimen en konden hun werk onder de gelovigen alleen met gevaar voor eigen leven uitoefenen. Voor een priester van de abdij van Postel waren de mogelijkheden enigszins beter, omdat hij steeds op zijn abdij kon terugvallen als hem de grond onder de voeten te heet werd. Dit voorrecht had Johannes Roymans, norbertijn van Postel die in 1619 pastoor Petrus Verhoeven opgevolgd was. Pastoor Roymans heeft zijn werk 50 jaar kunnen volhouden tot zijn dood in 1670 toen Nicolaas Sichmans hem opvolgde.

Naar deze witheer is in Eersel wegens zijn pastorale zorg in moeilijke omstandigheden een straat vernoemd. Vanaf 1685 mocht hij als gekozen abt zijn confraters ondersteunen. Henricus Bertrandt volgt hem op.

In een volgend artikel wil ik nader ingaan op het werk dat de reeds genoemde norbertijnen verricht hebben. Nu bezien we het reeds vermelde schilderij van de familie Bertrandt.

De tekst op het schilderij luidt:

Filii tui sicut novellae olivarum in circuitu mensae tuae. (Ps. 127 vs.8) Uw kinderen zijn rondom uw tafel als twijgen aan de olijfbomen.

Het is een groot schilderij van 230 x 120 cm waarop de vooraanstaande familie Bertrandt zich heeft laten portretteren. Vader Henri zal een gezeten burger geweest zijn. Naast zijn echtgenote Elisabeth Birens staat hun dochter Elisabeth Bertrandt.

De jonge Elisabeth werd op 25 augustus 1654 gedoopt in de Notre-Dame-aux-Fonts in Luik. Pater Ivo schrijft over haar: *"In haar boek 'De H. Grafpriorij te Turnhout' beschrijft zuster M. Hereswita uitvoerig het leven van zuster M. Elisabeth van de H. Drievuldigheid, zuster van het H. Graf. Op 29 september 1672 heeft zij het eerste habijt van "scholiere choriste" ontvangen en kreeg de kloosternaam zuster M. Elisabeth van de H. Drievuldigheid in het klooster van de zusters van het H. Graf te Turnhout. Op 22 januari 1673 had haar plechtige inkleding plaats"*

In oktober 1673 zijn de zusters om het geweld van de vijandelijke Franse troepen te ontvluchten naar Antwerpen getrokken en hebben een maand in het huis van vader Bertrandt vertoefd. Terug in Turnhout heeft zij op 23 januari 1674 haar professie gedaan. *"Op 10 mei 1690 werd zij gekozen tot priorin van de zusters kanunnikessen van het H. Graf te Turnhout, waar zij stierf op 15 mei 1694, in haar veertigste levensjaar."*

Naast zuster Elisabeth staat Ambrosius Bertrandt van de abdij van Postel. Hij werd geboren op 18 juni 1659 in Dordrecht en kreeg de voornaam van zijn vader, Henri. Als 17-jarige trad hij op 16 oktober 1676 in bij de Postelse abdij waar hij tijdens zijn inkleding in december de kloosternaam Ambrosius kreeg. Op 18 september 1683 werd hij priester gewijd en reeds in mei 1684 tot supprior benoemd. Toen in Eersel de pastoorplaats in maart vrijkwam omdat Nicolaas Sichmans tot abt van de abdij van Postel was gekozen, werd Ambrosius Bertrandt op 6 december 1685 zijn opvolger. De toestand in de Meierei waartoe ook de Kempen behoorde, bleef onzeker en meestal gespannen. Franse benden maakten de streek dikwijls onveilig. Bij een aanval in 1688 werden Eersel en Duizel echter ontzien, omdat zij de plundering hadden afgekocht door een zgn. brandschat. Pastoor Henri, zoals de parochianen hem noemden, was van 1693 tot 1699 tevens waarnemend pastoor van Duizel. Ook hij is net als zijn zuster Elisabeth niet oud geworden; op 40-jarige leeftijd is hij op 23 juni 1699 overleden.

Over de tweede zoon, die naast Henri staat, is nog niets bekend. Aan het habijt dat hij draagt is af te leiden dat hij een minderbroeder is.

De vierde religieus op het schilderij is Norbertus Bertrandt, geboren op 24 september 1667 te Brussel. Hij deed zijn voornaam eer aan en trad net als zijn oudere broer Henri in het klooster van de norbertijnen ofwel witheren in. Hij ontving het habijt en zijn kloosternaam Carolus op 8 juni 1687. In Antwerpen werd hij op 22 december 1691 priester gewijd en op 1 mei 1693 kreeg hij zijn benoeming tot kapelaan in Eersel bij zijn oudere broer confrater Ambrosius. Helaas moest hij reeds in 1694 wegens ziekte terugkeren naar de abdij; maar gelukkig was dit van korte duur want nog in hetzelfde jaar werd hij benoemd tot kapelaan in Helmond. Dan kreeg de St. Cecilia-parochie te Veldhoven in 1699 een nieuwe pastoor: Carolus ofwel Norbertus Bertrandt. Hij heeft hier de pastorale zorg zo voortreffelijk vervuld dat nog vele generaties na hem hierover gesproken hebben. Hij is vereerd met een straat naar hem te vernoemen en in de nabijheid hiervan zijn allerlei straten die getuigen van het belang van de abdij van Postel voor het oude Veldhoven: Abdijlaan, Pastoor Bertrandtstraat, Floreffestraat, Postelstraat, Priorhof, Provisorstraat en Witherenstraat.

Met toestemming van zijn abt heeft hij 600 gulden, een bedrag uit de nalatenschap van zijn gegoede familie, mogen besteden voor de behoeftigen van zijn parochie.

Het is zeer waarschijnlijk dat het schilderij al tijdens het leven van het laatste familielid in de St. Cecilia-parochie een plaats gekregen heeft en die behouden heeft ook na de dood van pastoor Carolus. Tot.....1967. Want hoe komt dit familieportret in Postel terecht?

Archivaris pater Rijk schrijft hierover: *"Dit grote schilderij hing vroeger in een van de kamers op de pastorie van de Sint-Ceciliaparochie in Veldhoven, maar omdat het zo groot van omvang was, vormde het wel een zekere wanverhouding met het meubilair van deze kamer, zodat de toenmalige pastoor het schilderij niet in de pastorie liet hangen, maar op de grond tegen de muur achter in de kerk plaatste met het doek naar de muur gekeerd."*

In 1967 onderhandelde pater Otten met de toenmalig pastoor Van Booy om het schilderij in het bezit van de abdij van Postel te kunnen krijgen. En op 1 november schreef deze pastoor aan Hoogwaardig Heer Prelaat Waterschoot: "*Na de bespreking met pater Otten en na onderling overleg in het kerkbestuur van de parochie H. Cecilia is het besluit genomen U het schilderij van de familie Bertrandt in eigendom over te dragen voor de som van 1250 gulden. De toestemming is aangevraagd aan het bisdom.*" Op 21 februari 1968 kwam het schilderij in de abdij. Waar het nu hangt in een van de fraaiste gangen van het kloostergebouw.

Kees Cornelissen.

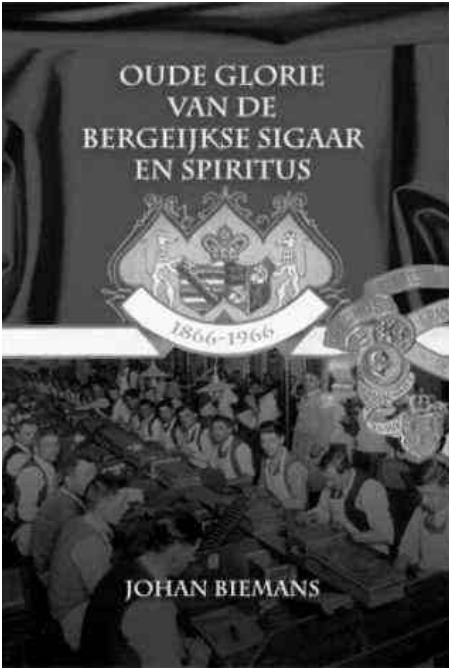
VAN DE BOEKENPLANK

Karel Vermeeren, *Eindhoven Verleden Tijd*. 144 blz. en zeer veel foto's in zwartwit. Uitgeverij Elmar bv 2013. Prijs € 16,95. ISBN978-9038924199.

Deze herdruk van de eerste uitgave in 1982, toen de voor velen bekende tekenleraar van het St. Joris-college in Eindhoven 70 jaar werd, is een waardevol document. Zeker voor de talrijke Eindhovenaren die de ontwikkeling van hun stad nog eens willen nagaan. De meer dan 200 foto's van allerlei panden en gebouwen, en van gebeurtenissen in de stad krijgen een waardevolle aanvulling door de verrijkende teksten. Deze herdruk wordt daarom van harte aanbevolen.

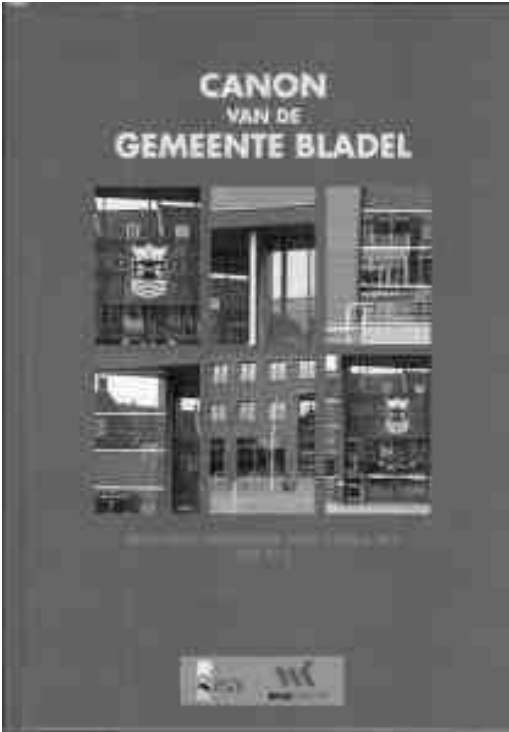
Johan Biemans, *Oude Glorie van de Bergeijkse Sigaar en Spiritus 1866-1966*. 256 blz. met veel ill. in kleurendruk. Uitgave Stichting Eicha Bergeijk 2014. Prijs € 28,50. ISBN 9789071567100.

In de jaren zestig-zeventig van de negentiende eeuw startten enige Bergeijkenaars met de productie van sigaren. Wat dit alles heeft betekend tot ongeveer 1940, heeft de schrijver na veel en voortdurend speurwerk in archieven en verhalen van oud-medewerkers weten vast te leggen. Maar voor een zeker belangrijke periode hierna heeft hij deze industrietak kunnen volgen. Samen met zijn zegsman Sjaakske Hoeks die net als Biemans zelf Bergeijk in al zijn verbanden kende, heeft hij deze geschiedenis vastgelegd. Zij kenden alle 9 fabrikanten, de grote en de kleine, en hebben de op- en neergang

meegemaakt. Iedere fabrikant met zijn bedrijf komt aan de orde. De nauwkeurigheid van het onderzoek wordt duidelijk wanneer men de bijgevoegde foto's van de directeur en het personeel bekijkt: ieder personeelslid wordt met naam genoemd. Niet alleen de grote lijn in de ontwikkeling is voortreffelijk aangegeven maar ook de details. Op deze manier heeft Biemans een zeer interessant boek samengesteld. Bovendien kan men op de ingesloten cd de tekst van 150 bladzijden beluisteren. Het is een boek dat door iedereen in Zuidoost-Brabant die de sigarenindustrie heeft gekend, geregeld uit de boekenkast zal worden gehaald.

Ben Holleman, George Koijen, Jeanne Lewiszong-Couwenberg en Nico van Limpt, *Canon van de Gemeente Bladel*. 268 blz. met foto's in zwartwit. Uitgave van Heemkundige Kring Platella Villa 2014. Prijs € 17,50 ISBN 978-90-9027861-2.

Bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan heeft de Heemkundige Kring Platella Villa deze Canon uitgegeven; ze is geïnspireerd op de Canon van Nederland, in 2006 als reeks van 50 items uitgegeven onder voorzitterschap van Frits van Oostrom. De Canon van Bladel omvat 25 onderwerpen uit de vijf kernen van de gemeente. Enkele hiervan zijn: de Romeinse villa bij Hoogeloon, Middeleeuwse Wachters (kerken), de gilden, de harmonieën, Hoeve Ten Vorsel, de Gelderse boeren, de sigarenindustrie, de Boerenleenbank, verteller Jan van Hout en de

onderwijsmensen Leo van de Borne en Jan Rijken, het Pius-X-college, de WVK-groep, camping De Achterste Hoef en Huize Kempenland. Het is een boek geworden dat voor de Bladelnaar en voor iedereen die interesse heeft voor de ontwikkeling van de eigen streek, van een belangrijk deel van de Grote Kempen, een bron van uitstekende informatie betekent. De redactie heeft de 25 onderwerpen tot een boeiend geheel samengebracht. Een zeer lezenswaardig boek.

Jan van Schagen, *Arm, Arm Eindhoven*. 404 blz. met illustraties in zwartwit. Uitg. Lecturis 2010. Prijs € 18,50. ISBN 978-90-70108-55-7.

De persvoorlichter bij Philips, vele jaren verantwoordelijk voor de sociale portefeuille, heeft deze "Kroniek van vijf eeuwen armoede en armoedebestrijding in de stad Eindhoven en de voormalige randdorpen" ingedeeld in de 5 delen:

1. Van Middeleeuwen tot Bataafse Republiek (1473-1795),
2. Van Bataafse Republiek tot Industriële Revolutie (1797-1870),
3. Van Industriële Revolutie tot Annexatie (1870-1920),
4. Van Annexatie tot Bevrijding (1920-1945),
5. Van Bevrijding tot Heden (1945-2010).

In de eerste periode is de derde stand er slecht aan toe, en de adel en de geestelijkheid hebben elkaar nodig. In de tweede periode wordt uiteengezet dat de derde stand ieder spoortje van welvaart mist en de zwarte dood vaak toeslaat. Armeenzorg en diaconie zijn volkomen afhankelijk van de christelijke caritas, niet van de overheid. Tot circa 1920 verandert er in wezen nauwelijks iets. Pas hierna verandert voor velen het levenspeil. De invloed van de overheid hierop krijgt haar beslag; de diaconie met haar zorg voor privacy in stilte werkend en de caritas voor wie privacy minder vanzelfsprekend is, voelen zich bedreigd. De situatie wordt redelijk gezond tot de crisis uitbreekt, weer is de caritas met haar voedselbank nodig.

Dit zeer gedegen werk, resultaat van veel onderzoek en studie, is een verademing.

Kees Cornelissen

De boeken die besproken worden in
de boekenplank zijn verkrijgbaar bij

De Boekenlegger

Ook voor uw buitenlandse bestellingen bent u
bij ons van harte welkom

Nieuwstraat 28A 5521 CC Eersel
Tel.: 0497-512551 Fax.: 0497-513179
www.de-boekenlegger.nl info@de-boekenlegger.nl

DE ONZE MUZENVAL

ONTMOETINGSPLAATS ZALENVERHUUR LEESSTEK EXPOSITIE
FILM EVENEMENTEN TONEELZAAL HAP & DRINKPLEK MUZIEK

Sociaal Cultureel Centrum De Muzenval beschikt over diverse zalen die geschikt zijn voor vergaderingen, cursussen, bijeenkomsten, voorlichtingsavonden, workshops etc.

Ook heeft De Muzenval een mooie theaterzaal met 350 zitplaatsen waarin alle faciliteiten aanwezig zijn voor uw bedrijfsvergadering of seminar.

Dijk 7
5521 AW Eersel
0497 51 59 97
info@muzenval.nl
www.muzenval.nl

Bovendien kunt u altijd in onze gezellige foyer terecht voor een drankje of een hapje.

Tot ziens in De Muzenval!

